

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDÁLLAMOK
EGYETLEN MAGYARNYELVÜ KÉPES

GYERMEK LAPJA

Cimborá

Megjelenik havonta 3-szor minden hó 10, 20 és 30. ár

FŐSZERKESZTŐ:
BENEDEK ELEK

TARTALOM JEGYZÉK:

Jókai Mór: Régi dal, régi dal
Tamási Áron: Aranyos tokergök
Boromisza Katalin: Kirakat előtt
Tábori Piroska: Bekesziget. (Be-
szony.)
Elek nagyapó: Hazugságra hazugság.
Elek nagyapó: Palkó megy az-isko-
lába.
Beszámoló a nyári vakációról.
Dr. Lengyel Miklós: Magyar Pantheon.
(Jókai Mór.)
Gedő Elza: Pisti Pestre megy
E-ó: Kis bojtár dala.
Elek nagyapó üzenetei.
Fejtörő.
A Cimborá könyvvására.

15
szám

6-TP. Biblioteca Universita ilor
2 példány.
Cluj.

RÉGI DAL, RÉGI DAL...

— „Dózsa György” szomorujátékból. —
Irtá: Jókai Mór.

Régi dal, régi dal, régi dicsőségről!
Fényes napnak ragyogása rózsafelhős égből.
Világverő Mátyás sirján még a virág zöldül,
S a dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?

Örömmel jött a jóbarát örömek házába,
Reszketve jött az ellenség siralom harcába:
Fejedelmek kezeit nyújtják szövetségre,
Ki meg dugta mind a kettőt háta mögé, félve.

Fényben úszott az uri nép, bőségben a szolgálta,
Az utolsó parasztnak is öröm volt a dolga,
Igazságot a szegénynek, diadalt a hősnak,
A gyöngének oltalmazást, harcot az erősnak.

Tudós urak tudományát arannyal fizették,
Magyar nemzet virulását világnak hirdették,
Merre nap jár, merre hír jár, három tengerpartnál
Boldogabb nép, délcegebb nép nem volt a ma-
(gyarnál.

Világverő Mátyás sirján még a virág zöldül:
A dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?
Leáldozó nap sütése, alkonyodó egről:
Régi dal, régi dal, régi dicsőségről...

ARANYOS TEKERGŐK

Irtá: Tamási Aron.

Őszi napáldozat volt. A fény kedélyborzoló
özönnel hullott Budvár fejére és átváltozván
szinarannyá, mint isteni verejték, úgy folyt alá
a székely őshegy nyaka között.

A látványra kicsi Bódi is felült hevertéből a
fiatal gyertyános szélén. Kalapját letette s mint-
ha uszni akarna a szépség véghetetlen vizén,
úgy feszült gyermekfeje az őszi színben. Öröm
áramlott az arcán, erő és növekedés nedves barna
szabad nyakán. Rajongó lelke kinyilva fürdött
a fényben és izzó szemmel esküdni mert volna,
hogy Szabadságnak hívják az Istent.

Mesére teremtve, a néperőnek titkos magja-
ként ott ült ujjasára dölve, miglen a szaporodó
szürkület ráfolyt.

Akkor rápihent.

Nem is gondolkozott, csak elengedte magát,
mint némely bátor madár a magasban.

Egyszer a mély alámerülésből ágropogás rez-
zentette fel.

Figyelésre feszült. Két térdét álla alá huzta.
Várt. Egyet sem szólt, se nem mozdult.

Valaki közeledett.

Lassan imbolygott feléje és körültekintgetett
mintha pihenő helyet keresne.

Aztán egyszerre mereven megállt.

A két szempár megkapta egymást. Szól-
akadva néztek sokáig össze.

Végre Bódika balkönyökére ereszkedett és
elnevette magát.

— Suj egyen meg, — szólt.

— S veled mi lesz? — felelte a másik.

Elég volt ennyi, hogy egymás melegét meg-
érezzék.

— Jeride! — mondta Bódika.

A legényecske odább huzódott s megállott
Bódi előtt. Így már kivehető volt, hogy csuf az
ábrázatja magas fokban. Arcájabőre fekete, orra
tonka, gazdag szemöldöke összenőtt, fogai gyé-
rek s a nyaka hosszu, fejében egy puliszkakeverő
rongykalap, vállain ujjnélküli posztókabát, láb-
szárain megvetkezett gyapjuharisnya, s végül
valami disznóbőr lábbeli rajta, fajtára nézve se
nem bocskor, se nem cepők.

— Tán kudulni jársz? — kérdezte Bódi.

— Oda.

— Van is kitől.

— Fenn van az Isten.

— Ó fenn.

Meg tudtak felelni egymásnak

— Dölj neki ennek a földnek s ereszd el
magadat, — biztatta Bódika.

— A dologtól ráérek.

Melléje feküdt.

— S hát te mi járásbeli vagy? — kérdezte.

— Én-e?

— Te.

— Még van üdönk.

— A van bezzeg.

Megint szünetet hagytak.

Hibáikban s jóságjaikban is egyformán
székelyek voltak mindaketten. De tudták is ugy
tartani a tempót, hogy ember ugy nem.

— Téged hogy hinak? — kérdezte kicsi Bódi.

— Nevem Berze Ferenc, de hívást Ferkének
hinak, — mondta megadott móddal a másik.

— S téged? — tette hozzá.

— Engem vasárnap Csorja Boldizsárnak s
művesnapon Bódinak.

Beszédjük semmi kívánnivalót nem hagyott maga után.

Tartózkodás nélkül firtatták tovább egymást. Bódika kezdte:

— Hovavaló vagy?

— Ha jól megszámitom, fenyédi. S hát te?

— Én Isten szolgálatjára farkaslaki.

— A Nyikóban feredtem, — tódta Ferke.

— Ott lehet is.

— Nálunk is van Fenyéd-pataka, — dicsekedett.

— Ott is feredtél?

— Ott is igen.

— Nagy feredő vagy, bezzeg.

— Amikor rámjő, buvákolok eleget, mint a réce.

Bódika nem tudta tovább fékezni örömét. Megölelte Ferkét.

— Hallod-é, rongyos, vagy istenesen.

— Van egy-egy kicsi utja rajtam a levegőnek Ferke hanyattvágta magát

Hej, tán az Isten is eifelejtett!

— Te keseregsz, látom.

— Hadd el, Bódi! — csordult ki belőle a szó — egyfolytában: negyven napig kéne bögnöm, ha haszna is volna.

Bódika felült.

— Urusságot akarsz-é?

— Mid van?

— Jó rozskenyér.

— Ne beszélj.

— Mert az osztán. — S azzal megindult négykézláb egy élnálló kő felé s annak oldala mellől elhuzta a tarisnyát.

— Most immár megélnünk! — ujjongott Ferke.

— Ma meg s holnap is lesz valahogy. Hova telepedjünk?

— Hejbe a kő mellé! — mondta és felugrott a kalapját a földhöz vágta s mint a sebes szél, három cigánykereket vetett.

— Hogy a dög verjen le, — kacagott kicsi Csorja — neked ördögöd van.

— S neked mid van?

— Nekem a tetejibe egy jódarab s lonám.

Fejjel össze, könyökre, ahogy nagyot lát-ták, nekifeküdtek az eleségnek. Fertály ómulva egy falás sem volt semmiből.

Kész este is volt már. A csillagokat a sötétedő holddal és a holdat a pihenő földdel végtelen csend kötötte össze.

S ebben az előzőnölt csendben, halkán, igazságcsordulással, a társtalálás hevületében egészen kinyílott a két gyermeksziv. Panaszkodtak, lobogtak, lázadoztak, örömtől sirásig vetődtek.

— Ha holnap vasárnap lesz, aminthogy az lesz, — kezdette Ferke — akkor pont egy hete telik bé annak, hogy így buvákolok.

— Nagy okának ké lenni! — sóhajtott Bódi.

— Van is annak, testvér! — folytatta neki-áradva Ferke — mert földönjáró keresztény

Gyermekeknek nyári üdülőtelep

A nagyváradi szőlőhegyen déli fekvéssel, a Körösoldal legszebb és leg-egészségesebb helyén 4—12 éves gyermekek részére szanatóriumi el-látással

üdülőtelepet rendeztem be

Bőséges és egészséges táplálás mellett gondoskodom a gyermekek testi és szellemi fejlődését előmozdító foglalkoztatásáról: játékok, torna, tanulás, a Körösben fürdés, str. Rendszeres orvosi felügyelet mellett a gondjaimra bízott gyermekek táplálása, testi és lelki hygieniája felett személyesen örködöm.

Dr. Hollósné Breider Erzsi

Oradea, Körösoldal 273 szám. — Telefon: 425. Jelentkezéseket fogadok: hétköznapokon délelőtt 10 órától 12-ig és délután 4 órától 7-ig.

olyan nehéz napokat, amelyeket éppen én, nem töltöt az utolsó két esztendőben.

Felült. Fejrángatással s nagy keserűséggel mégjobban nekikészülődött.

— Hát hallgass ide, Bódi testvér, ha lelked is van hozzá. Apám szegényember, alig van tiz vékáravaló szigorú földiünk s gyermekekül vagyunk valami haton. No, már most, bajos dolog az ilyen helyzetben az élet, ugy-e, ezt magad is elismered?

— Hogy a sujba ne volna bajos! — mondta nyomatékkal Bódi.

— No, már most esment — állott beszédbe újra a fenyédi — most Szentmihály nap előtt való hetfün két esztendeje lesz, azt mondja apám, hogy ő úgy számította, hogy én valami mester-ségre mennék, mert otthon ahányan vagyunk, mind egyrakáson ehen veszünk el. Én menést el-megyek mesterembernek — mondom neki — csak legyen hova s osztán legyen látatja is. Az a fele nem baj — azt feleli reá — mert neki vagyon egy üsmeretes mesterembere s hogy a nevin is meg-nevezze, valami Gyalu Domokos. Szombatfalván, a cigányfertájtól nem messze, elégszer vitt szent neki s a minap emlité is a dolgot s ökeme belé-ment egyszerre. Akkor nem szóltam semmit, — mondom apámnak. S ugy is leszen, hallgasd meg, hogy a reakövetkező kedden béromlunk mindak-etten s el a mester urhoz, hogy ott veszett volna el, s meg is egyeztünk duflán, miszerént a két

első esztendőben etet s egész ruházatod ad, ugyanint: ujjast, harisnyát s csizmát vasárnapit s művesnapra is valami rongyot. S ahajt felemlíti azt is apám, hogy a harmadik esztendőre fizetés is kéne. De ő azt megadja — fogadkozik a mester s tiszta kérés nélkül azt is megígéri, hogy esztendő végivel, mármint a harmadikon, fel is szabadít s a magam emberivé teszen.

Nagyot szusszant s tovább mondta:

— No, jól is van: abbahejbe ott maradok s apám hazamenyen nagy vígan. — Mester ur, — fordulok hozzá, hogy ismerkedjünk — velem osztán akar madarat is lehet fogatni, csak éppen szépszóval éljen. Alig végzem, nekem szökik s futatni kezd: hallgass az apád szentyt, mert dolgozni vettelek s nem papnevendéknek. No, e jól kezdődik, — gondolom — de reáhagytam s dolgoztam reggeltől estig, de igen én úgy, hogy szakadt le belé a két karom s még azt sem mondta soha, hogy: eredj, ülj le s szusszanj meg.

— Lelke nem is vala nyilván, — osztozott Bódika.

— Ha az nem is vala, de bezzeg vala nagy benedeje, amibe tőttötte bé furt a sok italt s akkor nem úsmert embert maga mellett, de ragadta meg, ami éppen kezeügyibe esett s vagdosott úgy véle, ahogy azt elgondolni nem lehet. Csak, a minap is, ha félre nem szököm, agyonvága vala egy vasruddal, hogy az Istenkenyeriből többet nem papálok. De saját feleségit is úgy verte a gyalázatos! Hol a hajánál fogvást kerengtetta, hol félcserén szalasztotta el, mint az országos tolvajt...

Egészen felháborodva vetette közbe Bódi:

— Isten, aki fenn vagy!

Keserűségében könnyezni kezdett szegény Ferke.

— De hallgass ide, egyetlen édes testvér, mert most jó csak a java! Mondám, ugy-é, hogy miképpen kinoztam által a közel két esztendőt? Sokszor szinte felemésztett a belső tűz, de türtem s örökké csak türtem, mert hova lettem volna el?! Apámék otthon látták a bajt, testvéreim többet voltak éhen, mint jóllakva s gondoltam, hogy miképpen a purgátoriumban való lelkek, azonképpen magam is egyszer megszabadulok. De nem így adá az Isten...! Ugyanis a minap — éppen ma egy hete — úgy talál lenni, hogy a mester ele-

jébe állok s mondom neki, hogy gunya mellett szegődtem volt s kéne immár valami, mert ez a rajtamlevő rongy még az apai háztól vagyon s egyébként is lerothadott már a testemről. Még jóformán ki sem mondhatám a szót, úgy mejjbesírit, hogy helyből hanyatág esem s akkor ő reám s tipodni kezd, hogy: nesze gunya! Kell-é még?! Két ember befut aharré, hogy ölnek valakit s alig tudának kivájni a két lába elől...

Könnyei potyogni kezdettek sürün.

— Azon éccaka a szemem nem ragadt le s elhatároztam, hogy ha egyenesen megdöglöm, ugysem maradok ott tovább.

Már el-elakadozó hangon tette hozzá:

— Virjadtkor eljöttem s attólfogvást itt kortogok s ehezem...

Az idő végtelen tengerébe mintha belészakadt volna egy csepp a magasból megjegyzésül és emlékezetül társtaian sorsok elindulásának.

A két sziv világot vetett, a kicsi testekben kifeszültek, hurként az idegek és a lobogás dala zengett rajtok: nem békülünk és nem nyugszunk, amíg szivünk van s jó erőnk. Engedjetek jövedőt hozni: munkát és titkot!

Bódikából kicsapott az ár.

— Mondok egyet.

— Lám, mit?

— Verjük meg gazdát!

Ferke elmosolyodott. Ugy esett neki a gondolat, mintha a jömeleg nap bujt volna egyszerre ki a hűvös felhők közül.

— Ne mondd kétszer!

— De én igazán beszélek, — tüzelt a másik.

Ferke felugrott.

— Ugy élj igaz életet, Bódi! Most már én mondom: verjük meg!

Szemük lobogott. Parolát adtak egymásnak.

— Egymást el nem hagyjuk. Se én téged, se fe engem.

— Tudod-é az utat? — kérdezte kicsi Csorja.

— Én ne tudnám?! Mint az egér a likat!

Hévületükben és siettükben a tarisnyát ott is feledték.

Keresztül egyenesen a földeken s bé a temető felé!

(Folyt. köv.)

KIRAKAT ELŐTT

Irtá: Bornemisza Katalin.

Kuti ur boltjának szép a kirakata,

Ámulja, bámulja Erzsike és Kata.

Ebben az ablakban van bámulni való,

Babakocsi, mackó, koresolya, hintaló.

Vennének belőle, de hiszen szegények,

Hire sincs, nyoma sincs önáluk a pénznek.

Búsulnak, de miért? Nincs értelme semmi,

Nem segít ez azon, hogy nincsen mit enni.

Arra megy egy nagyúr, az erszénye tele,

Lassan, lassan sétál a leánykák fele.

Mit akartok innen? Ezt vagy emezt? kérdi.

Mondjátok meg bátran! Nem kell tőlem félni,

És megvette mindazt, amit ezek kértek,

Babát, gummilabdát, cicust, vízfestéket.

Katáké köszönték és hazafutottak.

Áldja meg az Isten, ezt a jó nagyúrat!

BÉKE-SZIGET

Irta:

Z. TÁBORI PIROSKA

V.

VI.

Péter igen fáradtan kocogott hazafelé. Tom bácsi a második gépteremben volt. Felhívhatta volna telefonon, de félt, hogy valaki más is meghallhatja, amit beszélnek, hát inkább átment hozzá. Rendes körülmények között a kis villamoskocsik valamelyikén tehetne volna meg az utat, de azok is mind odaát voltak a második gépteremben, mert ott rakodtak. Sem Robertson, sem a lord nem lévén a szigeten, senki látogatását nem várták oda-lent. Így Péternek gyalog kellett elsétálni, ami sietve is jó három órai ut volt. Visszafelé már villamoskocsin jött.

— No, ha itt kószál a tengeren, majd elcsipjük Hardig uramat! — ígérte Tom bácsi és azonnal megállította a gépeket, átvilágította a folyosók és gépterem falait.

Péter igen szeretett volna résztvenni a „vizi vadászatban“, de sietett vissza Gábor bácsihoz. Hátha ez azóta el is esipte már a vadat?

Látta, hogy Gábor bácsi még nincs a telepen. Kérdezősködött az emberektől, de semmi telefonértesítés nem jött még. Péter beült hát a telefon mellé és várt.

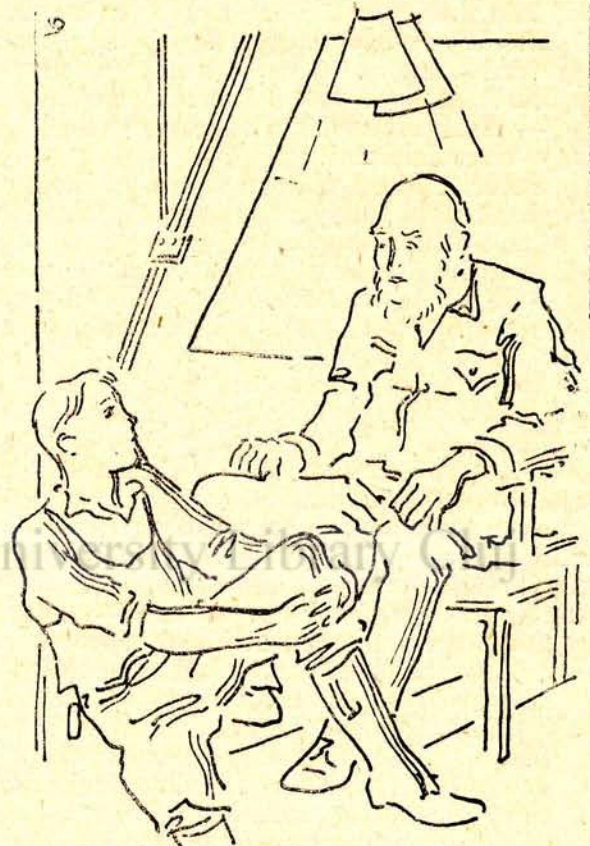
Közben hallgatta a rádiót, de most nem tudta érdekelni semmiféle zene vagy felolvasás sem!

Délután öt óra tájban Péter erősen megéhezett. Éppen a telefonhoz nyúlt, hogy felhívja a falut, amikor kigyált a szikratávíró jelzőlámpája. Milyen jó volt, hogy Péter értett a kezeléséhez! Most felvehette az érkező üzenetet. Bizony, igen messziről jött az! Robertson küldte, Gábor bácsinak.

„Ó. Ó. Ó. Dick a szigeten vagy útban oda. Ó. Ó. Ó. Célját ismerjük. Ó. Ó. Ó.“

Péterkének a szívdobogása is elállott. Tudta már, hogy a sok Ó mind óvatosságra figyelmeztetett. Milyen fontos sürgöny és Gábor bácsi még nincs itt! Vajjon mi lehet Hardig célja? Mit akarhat Békeszigeten?

Csak úgy kavargott, főtt a fiu feje. Végre belátta, hogy legelső feladata Gábor bácsival tudatni a sürgöny tartalmát. Felhívta a falut. Kara jelentkezett. Ilyenkor, amikor Pé-

er elmulasztotta délutáni látogatását, óraszámra ott kuporgott a leányka a néki olyan csodálatos készülék előtt és leste, hogy a kagylóban megszólaljon pajtása kedves hangja.

— Halló, Kara, te vagy?

— Én vagyok, Péterke.

— Azonnal keresd meg Gábor bácsit és küld a telefonhoz!

— A kigyószemű ember (Igy nevezték Csaianyosít a benszülöttek, ragyogó, erőste-kintetű zöld szeméért) nincs a faluban. Nem is járt itt ma.

— Bizonyosan tudom, hogy ott van. Dél-előtt ment oda. Apáddal akart beszélni.

— Kara tudja, hogy a kigyószemű ember nincs itt! Bizonyosan tudja! Lalak, az én apám, a tűzisten szolgájánál van reggel óta.

hogy az varázslatával meggyógyítsa fájó szemét.

Békesziget benszülöttei a papjukat, aki egyszersmint orvosuk, varázslójuk és tanácsadójuk is volt, tűzistenük szolgájának, vagy „nagyember“-nek nevezték.

— Kara, Isten áldjon meg, azonnal szaladj ki a faluba és kérdezd meg az embereket, ki látta Gábor bácsit! Igen ügyes légy, nagy baj van! Csak az új embereknek (ez meg a hajótöröttek neve volt a faluban) ne szólj!

— Azok nincsenek a faluban, elmentek a nagy vízre halászni!

Péter kezében már remegett a telefon kagylója. Csak annyit tudott még mondani Karának elfuló hangon:

— Kara, kedves Karám, most mutasd meg, milyen testvérem vagy! Segíts! Keresd meg Gábor bácsit! Én is indulok azonnal ki hozzátok!

Péter már nem hallotta, hogy a leányka mit felelt. Leesapta a kagylót, hagyta zúgni a rádiót, melyből valami szép tánczene hallatszott éppen, szaladt ki, a gépház felé, ahol a madárgépek állottak.

Az egyik gép, ahogy Gábor bácsi rendelkezte, már útrakészen állott. Péter nem sokat magyarázgatott az ott álló két matrónak, — akik egyben gépészek is voltak — hanem megindította a motort, felült a gépre és repült, mint akinek az élete függ a sebességtől.

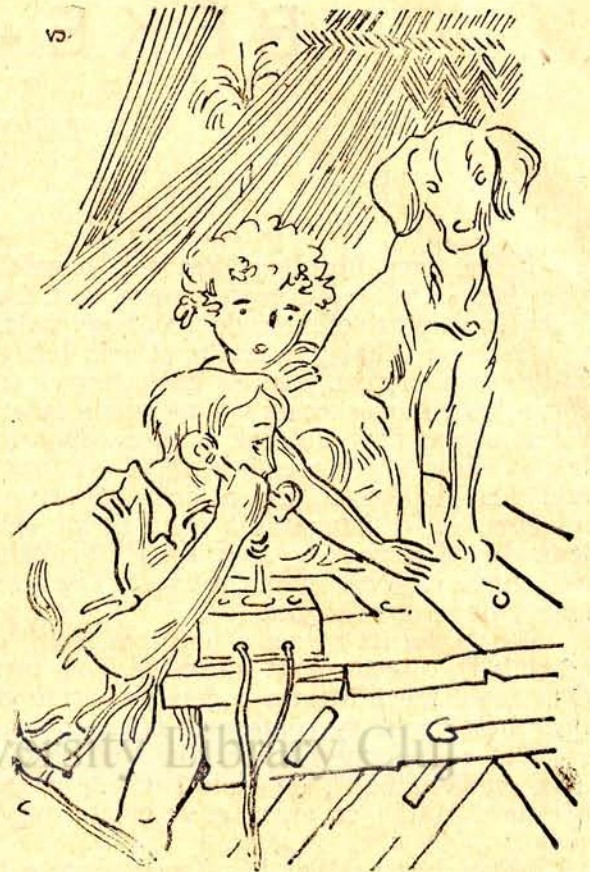
A legrövidebb úton robotgott. Gépe nesztelenül siklott, de azért a fák között itt is, ott is ijedt majompofácskák bukkantak elő. Péter most nem ért rá velük törődni. Hamarosan elérte a falut, de addigra úgy elfulladt, hogy szédülve bukott a gép mellé. Egy-két pereig pihennie kellett. Akkorra már ott is volt mellette Kara, aki finom fülével meghallotta a nesztelenül haladó gép okozta levegősurlódás hangját.

— Kara tudta, kígyószemű ember ma nem járt itt. Vacha látta reggel az erdőben, de itt nem volt.

Péter kénytelen volt elhinni, amit a leányka mondott. Lalak házába sietett, ahol a telefon függött. Gyönyörű gyékényszőnyeg takarta a kis szekrénykét. Péter kapcsolta a telepet, de hiába.

— Hogy ilyenkor senki sincs a házban, amikor kellene! — bosszankodott.

Azután Tom bácsit kapcsolta a gépházban. Hiába. Nem jelentkezett senki. Pedig a gépteremben éjjel, nappal, mindég van valaki.

Péttert kiverte a hideg veríték. Valami nagy, nagy veszedelem előérzete szorította össze a szívét. Rázta, rángatta a telefont, hiába. Süket és néma maradt.

— Valahol elvágták a drótot, — suttogta sápadtan. És Kara légnagyobb rémületére, kezét arca elé esapva, hangos, kétségbeesett sírásra fakadt. Mintha nem is a bátor, ügyes, életrevaló gyerek lett volna, akit a felnőttek is egész emberszámba vettek.

— Jaj, eltűnt, Gábor bácsi elveszett! — sirt hangosan, de nem a benszülöttek nyelvén, hanem magyarul. Amikor az embernek igen fáj a szive vagy igen örül, mindég az édes anyanyelve jut eszébe!

Kara ijedten nézte, aztán odasimult hozzá.

— Ne sirj, Péter, ne sirj! Kara segít. Lalak is segít, tűzisten szolgája is segít, mindenki segít!

Péter csak sírt tovább. Egyszeresak valami meleget érzett a kezén. Lenézett, hát Sajó volt az, Gábor bácsi nagy kutyája. Az nyalogatta a fiú kezét és nézett rá olyan ér-

telmesen, mintha csupa vigasztalást szeretne neki mondani.

— Sajó, kedves kutyám, hol a gazdád? — borult Péterke a derék állat nyakába.

Sajó most a képét nyalta végig a fiúcskának. Aztán vonítani kezdett, de olyan fájdalmasan, hogy a hideg borzongatta, aki hallotta. Össze is futott a hangra a közeli kunyhók népe. Ijedten kérdezték, mi baj, mi történt.

Péter egyszerre magához tért bánatából. Odasúgta Karának:

— Ne szólj, senkinek se szólj! Mert akkor baj lesz, nekem lesz baj!

A kislánynak csak ez kellett. Még harapófogóval sem tudtak volna semmit kivenni belőle. Igaz, hogy nem is sokat tudott, csak azt látta, hogy a kígyószemű ember nines és Péter azért sir.

Péter most olyan erősen gondolkozott mint még soha. Rettenetes felelősséget érzett. Senkivel sem közölhette Gábor bácsi eltűnését. Senkiben sem bízhatott. Mert ha Hardig valamit akar a Békeszigeten, az csak a sziget legnagyobb titka, kincse: az **arany** lehet!

És ha erről tud, akkor azt valaki el is árulta neki, azok közül, akik ismerték a titkot. Péterke gondolatban végigfutotta azok nevét: a lord, a két mérnök, Tom bácsi és ő maga. De ezekért tűzbe merte tenni a kezét! Az öreg Tomért is. Ki lehet hát az áruló? Kitől kell óvakodni?

Mindenkitől! Ilyenkor azt parancsolja az óvatosság. Még önmagára is vigyáznia kell, nehogy ijedt arcával, könnyes szemével, nyugtalanságával valamit eláruljon a bajból.

És Péterke most mutatta meg, hogy milyen kemény fából faragták. Az ijedten összesereglett benszülötteket megnyugtatta, hogy nines semmi baj, csak Sajó megijedt valamitől. Menjenek csak nyugodtan dolguk után. Karának még egyszer hallgatást parancsolt, gépére ült és megindult hazafelé. De most már lassabban, hogy Sajó velemehessen. Meggyújtotta a gép lámpását, mely bevilágította körülöttük az erdőt. Amerre mentek, mindenütt ijedt madarak rebbentek fel az éles fénytől. Nem volt ez közönséges villanyfény. Robertson találmanya, mely minden eddigi lámpán túltett fényerősségekben. Az egyik fa ágán egész csapat majmot rezzentett fel a fény. Ahogy Péter őket meglátta, megállította a gépet, és úgy bámulta mindennap látott pajtásait, mintha csudát látta.

Végre Sajó megbökte az orrával. Etre

felrezzent. És most olyan sebességgel indult neki, hogy szegény kutyus alig tudta követni. Péter megpróbálta maga mellé venni a gépre és, lám, az okos állat nem félt, nyugodtan kuporgott, amíg a kis masina széleseben vágatott az erdőn, a tisztásokon keresztül.

HAZUGSÁGRA HAZUGSÁG

Apró unokáinak meséli: ELEK NAGYAPÓ.

Két ember utnak indult egy órában s egy percben: az egyik indult keletről, s ment nyugatnak, a másik indult nyugatról s keletnek tartott. No, már azt is megmondom, hogy az egyik Brassóból indult, a Cenk tövéből, a másik meg Pest mellől, a Rákos mezejéről. A Királyhágónak a tétő-tetején találkoztak.

— Adjon Isten, földi!

— Fogadj Isten, földi! Hová? Hová?

— Én bizony, — mondja a brassói ember — Festbudának tartok, merthogy hallottam: akkora hid van ott a Dunán, hogy csudájára jár az egész világ.

— No, mondja a pesti ember — én is afféle járatan vagyok, mint kigyelmed. Azt hallottam: akkora káposzta van Brassóban, hogy nagyobb a templomnál. Már csak megnézem. Hanem tudja mit, kend, minek fárad azért a hidért Pestre? Nem muszáj azt látni, elmagyarázom én kigyelmednek anélkül is, mekkora az a hid. Hát tudja kigyelmed, olyan magas az a hid, hogy most egy esztendeje egy ember leesett róla s még amikor eljöttem Pestről, folyton esett lefelé s még mindig nem csobbant a Dunába. Ez már csak hid, mi?

Mondotta erre a brassai ember:

— No már az szent igaz, hogy szörnyű nagy hid lehet az a pesti hid. De a brassai káposzta se kutya ám.

— Látta tán kigyelmed?

— Már hogyne láttam volna, mikor brassai ember vagyok. No, de merthogy kigyelmed elmagyarázta nekem, mekkora a pesti hid, én csak ugyan meg is fogadom a tanácsát s nem megyek oda: hanem én is azt tanácsolom kigyelmednek, forduljon vissza, kár azért a káposztáért Brassóba fáradni.

— Már mért volna kár?

— Azért volna kár, mert a jövő esztendőre ugy is akkorára nő az a káposzta, hogy Pestről kényelmesen megláthatja kigyelmed.

— No, ha ugy, akkor én visszafordulok. Isten áldja.

— De még én is. Isten áldja.

Azzal szépen visszaballagott mind a kettő a saját hazájába.

(Kisbaczon.)

PALKÓ MEGY AZ ISKOLÁBA

I.

Tik, tak, tik, tak, üt az óra. Egy, kettő, három, négy, öt. Ébredj, Palkó, ébredj! Ötöt ütött az óra. Hallod-e, mit mond az óra? Mind azt mondja:

Kelj fel, Palkó, öltözz, mosdjal.
Az Istenhez fohászkodjál.

Ébred Palkó, szemét nyitja. Azt feleli az órának:

Várj egy kicsit, jó barátom.
Édes a reggeli álom.

Vár az óra egy keveset. Tik, tak, tik, tak, újra kezdi. Egy, kettő, három, négy, öt, hat! Megszólal a csizmácska is:

Hallod, Palkó, itt a reggel,
A jó gyermek korán felkel.

Megszólal a ruhácska is. Mondja, szépen, szép csendesen:

Halgass, Palkó, a jó szóra:
Hatos ütött már az óra.

Hallgat Palkó a jó szóra. Szépen leszáll az padlóra.

Csizma, csizma, hopp elé,
Palkó, Palkó, hupp belé!
Hopp elé, hupp belé,
Gyerünk a mosdótál felé!

II.

A kút-ágas nyikorog. Vajjon mért nyikorog? Vizet mernek a kútból. Csak azért nyikorog. Nyilik az ajtó, jön az anyácska. Anyácska kezében van egy dézsácska. Dézsácskában víz, jó friss víz benne. Jobban szeretnéd, ha meleg lenne? Ne félj, Palkó, a hidegtől. Piros lesz az arcod ettől.

Ohó, Palkó, hát a szappan? Tán haragszol rája? Ne félj, nincsen méreg abban. Nyulj bát-

ran hozzája. No, látod-e, nem bántott. Nem evett meg téged. Milyen tiszta a kezed, karod, nyakad, képed.

III.

Fogason függ a kabát. Régen vár Palkóra. Szól a kabát: végy le, Palkó, Mindjárt hét az óra.

— Várj, kabát egy kicsit. A mellény az első. Várj csak, várj csak egy kicsit: te leszel a felső. Mellényre, kabátra, rendre sor kerül. Az alatt az asztal szépen megterül.

Megterül az asztal. Böske áll mellette. Két kicsi kaesóját szépen összetette, buzgón imádkozik. Palkó is úgy teszi, aztán falatozik.

IV.

Tik, tak, tik, tak, megint üt az óra. Egy, kettő, három, nég, öt, hat, hét! Hetet ütött az óra.

Indulj, Palkó, indulj. Ne várj te Böskére. Nem jár ő még iskolába. Csak a jövő télre. Hadd csak igya, iszogassa tejecskéjét csendesen. Te

meg indulj, ámde elébb bucsuzzál el rendesen.

Indul Palkó, kezdet csokol az édes jó anyának.
— Isten áldjon, mondja anyja. Majd kinézek utánad.

Kihajolnak az ablakon. Anya is. Böske is. Palkó csókot integet. Anya is. Böske is.
(Kisbaczon.) **Elek nagyapó**

BESZÁMOLÓ A NYÁRI VAKÁCIÓRÓL

(UTAZÁS HANNOVERBE)

Édes Elek Nagyapó!

Igen érdekes utat tettünk a nyáron, mármint apuka, anyuka, a testvérem: Bertí és én. Olyan messze tán még egy cimborá sem volt: Németországban, annak is a legszakibb csücskén, Hannoverben.

Augusztus 4-ike volt az indulás napja. Igen izgatott voltam, ami nem csuda, hisz már öt éve, hogy nem utaztam. Amikor a pályaudvaron álltunk és vártuk a vonatot, történt egy kis szerencsétlenség. Ne tessék megijedni, nagyapóka, nem mivelünk, hanem a limonádéval. Ugyanis kicsuszott a dugója az üvegnek és a limonádé mind kifolyt. A készítéska és minden bennelevő, persze, ragacsos, cukros lett és Bertinek, a szerencsétlenség okozójának szaladnia kellett, megmosni a tászkát. De az egész uton mindig volt még egy-két ebből származó baj.

Végre jött a vonat. Boldogok voltunk, hogy már bent ülhattünk a vonatban. És hogy örültünk amikor megindult és hallgathattuk kedves muzsikáját: „Kávét főzök, tésztát sütök.” Muzsikálta, mondogatta és végre olyan gyorsan, hogy már nem bírtuk szóval követni. Csak hallgattuk és boldogan engedtük magunkat rázogattatni a vonattól.

Aztán kinéztünk az ablakon. Új volt előttünk minden, amit láttunk. Beláthatatlan puszták futottak el szemünk előtt. Itt-ott egy-egy magányos gémeskut nyult a magasba.

A román határnál (Biharpüspök) állt egy órát a vonat és azután egy kis darab neutrális földön (neutrális az olyan föld, mely két ország határa közt terül el és sem az egyiké, sem a másiké) haladt át és berobogott a magyar határhelység állomásába. Ennek neve Biharkeresztes. Itt óráinkat egy órával visszaállítottuk, mert Magyarországon, Ausztriában és Németországon, ahol utunk vezetett, a középeurópai időszámítás van használatban. Így a Romániában használatos dél-európai időszámítás szerint ott mindig egy órával korább van.

Vége, este 10 órakor érkezünk Budapestre és különösen mi gyermekek nagyon fáradtak voltunk. Kiszálltunk, apuka megmutatta az utlevéleket a pályaudvari rendőrségen és ott megadták az engedélyt az egy éjjelig tartó ottmaradásra.

Hamar autót bérelt apuka és megkezdődött az ut a gyönyörűen kivilágított városon át. Soha olyan szépet még nem láttam. Óriási fényreklámok, hosszú kivilágított utak, gyönyörű, nagy, ragyogó paloták, mindez annyira új volt nekem! Azt sem tudtam, hova néztek. A szép hotelszoba ablakából kinézve is, minduntalan újat fedeztünk fel. Mert, mondanom se kell, Bertí ép úgy el volt ragadtatva, mint én. De apuka megzavart és ágyba kergetett. A sok látnivaló felett teljesen elfelejtettem, hogy milyen álmos voltam. De alig takaróztam be, már úgy aludtam, mint a bunda.

Másnap, augusztus 5.-én, reggeli után, apukánk egy jó barátja elvitt bennünket autójával sokhová sétálni. Elvitt Ó-Budára, melynek alacsony házai nagyon elütöttek az eddig látott belvárosi házaktól, melyek oly magasak, hogy szinte megfájul az ember nyaka, ha meg akarja nézni tetőiket. Aztán megmutatta a Mátyás templomot, ahol Károly királyt koronázták. Már sokszor láttam képen ezt a templomot: mennyire örültem, hogy valóságban is megláthattam! Ünnepies hangulattal hagytuk el a koronázási templomot, melyhez annyi emlék fűződik. Aztán ismét az autóra szálltunk és fölmentünk a Halászbástyához. Gyönyörű kilátás van onnan. Innen fentről látszott csak, mennyire hegyek közé van ékelve Pest. Gyalog menve, az ember észre sem veszi, hogy felfelé megy-e, vagy süllyed-e a talaj. A háztömegek közt, mint egy ezüst csik, huzódik a Duna, itt-ott egy-egy gőzös rajta, mint megannyi füstölő kis fehér csik. Átellenben a zölddel borított, réhol háztetőekkel tarkázott hegyek alkottak kellemes háttért. Igazán elragadó panorama volt, melyet nem igen fogok elfelejteni.

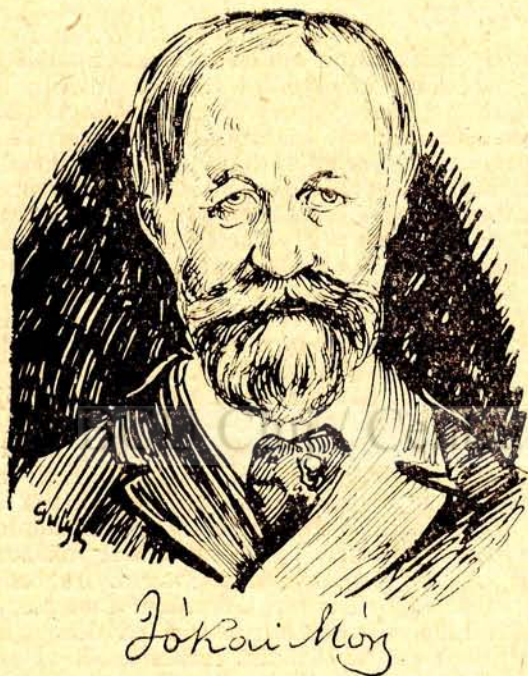
Minckutánna még egy nagyszerű sétát tettünk a Margit-szigeten, visszatértünk a szállodába. Ebéd után néhány régi jó ismerősünket látogattuk meg és kellemesen telt el a délután is. A szép napot betetézte, hogy este elmentünk a Duna partjára és elgyönyörködtünk a szép kivilágításban. A tavolban egy ragyogó kettős gyöngyosor huzódott át a Dunán: egy hid lámpasora. A Dunán lila fénypontok úszkáltak, csak ha közel ért lehetett látni a hajó többi részét. Az átellenben lévő hegyek úgy néztek ki, mintha csillagokkal volnának telehintve.
(Folyt. köv.)

MAGYAR PANTHEON

Írja: LENGYEL MIKLÓS.

Jókai Mór

(1825—1904.)

A legnagyobb magyar mesemondó Komáromban született. Elemi iskoláit szülővárosában végezte, de már serdülő korában elkerült az akkor még idegen nyelvű Pozsonyba, hogy a német nyelvet megtanulja. Középiskolai tanulmányait a híres pápai kollégiumban végezte, ahol az önképzőkörben szerepelni kezdett. Itt ismerkedett meg Petőfivel. Barátságuk még nem is erősödhetett meg, a nyugtalan Petőfit az érvényesülni akarás láza ragadja meg. Sodorja magával arra a bizonytalan és veszedelmes utra, melynek végén a dicsőség várakozik rá. Jókai Páparól Kecskemétre megy, hogy jogi tanulmányokat végezzen; majd az ügyvédi vizsgálat letételére Pestre érkezik. Itt találja már Petőfit is az ország szívében. A forrongó főváros ifjúsága az álmodozó Jókait is magával sodorja. Elkövetkezik 1848 március 15-ike: a pesti ifjúság vértelen forradalma kicsikarja a hatalom birtokosaitól mindazt, miről az óvatosak és a kishitűek álmodozni sem mertek. A fiatal Jókai boldog. Segített eltakarítani a középkor maradványait és lerakni a jövő alapjait. Feleségül

veszi a Nemzeti Színház ünnepelt művésznőjét, rül a boldogság aranyos köde az író. A fel-fel szakadó arany köd mögött a valóság megdöbbenő képei jelentkeznek. A hatalom birtokosai lesvelesik az alkalmat, hogy lecsapjanak és a megadott nemzeti és népjogokat visszaszerezzék. A magyar országgyűlés kemény harcra készül, de az or-Laborfalvi Rózát. Csak rövid időre burkolja köszágra rázudulók osztrák haderő elől Debrecenbe vonul vissza. Kossuth megszervezi az ellentállást. A szabadságharc ideje alatt Jókai Debrecenben tartózkodik és azoknak politikai törekvéseit segíti elő, akik nem akarják az udvarral való kibékülés lehetőségét megsemmisíteni.

Hiába való Kossuth erőfeszítése, hasztalan küzdenek a békepártiak, a végzet 1849 őszén a „nagyszerű halál” felé sodorja a magyarságot. Elkövetkezik az ország egyik legszomorúbb korszaka: a Bach-korszak. Európa városai megtelnek menekülő magyarokkal, de az ország is tele van bujdosókkal. Rövid ideig Jókai is falura menekül, ahány alatt írja regényeit, majd az üldözés enyhültekor a fővárosba költözik és egymás után jelennek meg szebbnél-szebb regényei. Népszerűsége páratlan. Lapot is alapít, melynek szintén nagy a hatása. A kiegyezés után több ízben országgyűlési képviselő, majd főrendiházi tag. Növekvő népszerűsége még fokozza munkakedvét. Felesége halála gyászba borítja lelkét, de a munkában megtalálja a vigasztalást. Öreg korában másodszer is megnősül.

Jókai Mór a legnépszerűbb magyar regényíró. Képzetelemek ereje a világirodalom legnagyobb írói mellé állítja. Egy krónikában olvasott részlet, vagy egyszerű újságcikk épp úgy mozgásba hozta képzeletét, mint valamelyik kuruc költemény, vagy egy képviselőtársától hallott történet. Ez a csudálatos lélek úgy dolgozott, mint a délibáb, mely felkapja az egyszerű falusi tornyot vagy vidéki uriházat és bazilikának vagy szemképráztató kastélynak vetíti a bámuló ember elé. Vagy talán olyan volt ez a képzelet, mint Petőfi János vitézének élettava, melyből a bedobott halott virág, mint tündérkisasszony emelkedik ki. Tárgyválasztásában nem ismeri az idő és tér korlátait. Visszaszáll a multba és elrepül a jövőbe. **Egész az északi pólusokig** című munkájában megírja a történelem előtti, jégkorszakot. **A jövő század regényében** pedig megállmodja az emberiség jövőjét. Nem marad meg hazájának határai kö-

zött: Oroszország, a Kaukázus völgyei, a mesés India, éppen úgy szolgáltat számára tárgyat, mint Törökország. Havas alföld vagy Amerika földje. Bekalandozza a tengert. És mi szívesen követjük őt mesés utjaira, álmvilágába. A felnőtt emberek számára írt, szép, színes meséket Jókai: kielégítette a mindnyájunk lelke mélyén élő vágyat a változatosság, a hősi és nemes cselekedetek, a kalandok iránt. Szereplőinek helyzetébe szívesen képzeljük magunkat; főhősei a testi és lelki tökéletesség mintaképei. Jókai sohasem rajzol közönséges embereket. A gonosz emberei sem közönségesek, hanem pokolian rosszak. Jókai tehát nem a valóságot adja: Jókai gyönyörködtet.

Mennél közelebb jön a maga korához, annál jobban kötve van a képzelete; annál közelebb áll a valósághoz regénye. Ezért tartják a bírálók legjobbnak Uj földesur című munkáját. Talán csakugyan ez a legjobb regénye, de nem a legszívesebb, nem a legelragadóbb. A maga korát, a Bach-korszakot rajzolja benne.

Bár tárgyai igen változatosak, két korszakhoz mindig szívesen visszatér: az egyik a kuruc-labanc világ, a másik a szabadságharc kora.

Jókai egyik írói sajátága, hogy gyönyörű

leírásokat sző bele elbeszéléseibe. Regényeiből nem csak a magyar történelmet ismerhetjük meg regényes rajzokban és erősen kiszínezve, hanem hazájának szépségeit is. Leírásai vetekednek Petőfi leírásaival. A Vág-völgyének, a Vaskapunak, a Szent Anna tavának, a Balatonnak, az alföldi mocsárnak, a kecskeméti pusztának, a kiáradó Tiszának, a fölkelő napnak leírásai szebbnél-szebb képekkel töltik meg Jókai olvasójának lelkét.

Még egy nagy oka volt sikerének. Nyelve gozdog, ujszerű és ragyogó, gyakran olyan lendület van előadásában, hogy szinte lüktetnek mondatai; azt érezzük, mintha verset olvasnánk.

A nagy író szinte játszik velünk. Ha akarja, sirunk, ha akarja, nevetünk. Egyaránt tud érzelmes és humoros lenni.

A nagy álmodozó régen eltűnt közülünk, de itthagya álmainak eredményét: regényeit. Az élettől elkinzott, a gondtól meggyötört emberek ma is olyan szívesen menekülnek Jókai álmvilága felé, mint a nagy tettekről álmodozó fiatalok.

(Budapest.)

PISTI PESTRE MEGY

Írta: Gedő Elza.

Pisti nem hiába hajtogatta váltig, hogy az ő Julesájuk a világ legokosabb lovacskája. Ezen a nevezetes reggelen sem várakozott csak úgy lómódra lehorgasztott fejjel a kapu előtt, hanem amikor Morzsa bácsi, az öreg kocsis, kitopogott az udvarról Pisti nehéz utitáskáival, Julesa nyomban hátrafordította a fejét és nagy érdeklődéssel figyelte, hogy Morzsa bácsi vajjon mit rak fel a bakra. De akkor egyszerre csak Pisti is ott termett Julesa mellett, két karjával szorosán átölelte a lovacska nyakát és úgy kiáltozta, hogy: Nem megyek el! Jaj, jaj, nem megyek!

Pisti azt is gyakran mondogatta, hogy Morzsa bácsi az ő legislegjobb barátja. Hát, ugy látszik, ebben is igaza volt. Az öreg éppen csak rápislantott kisebbik gazdájára, hogy az majd megfojtja a Julesát meg ri is hozzá keservesen és már újból emelte is volna lefelé a kocsirol a kis diák cök-mókját. Mintha csak azt akarta volna ezzel mondani ez a drága, öreg Morzsa: Hát, ha nem mèn el urfieskám, galambocskám, akkor itthon marad . . .

Jaj, de Pisti most már jól tudta, hogy nem addig van az! Mostanáig, no, igen, mostanáig ő is egyre azt gondolta, hogy ez az egész elmenőndi nem is lehet komoly dolog. És még ma reggel is. — amikor már ott álltak ágya közelében a csomagjai, a szomszédos vendégszobában meg ott

hortyogott Sándor bácsi, aki csak azért utazott ide, hogy magával vigye Pistit Pestre, — no, hát ő még akkor is ilyesfélét gondolt félálmában: Főfőminiszteri rendelet: az egész országban kidoboltatik és közhírré tétetik, hogy valamennyi iskolában egy évi szünet tartatik! Mert igaz lehet-e, hogy ma még Sarkantyus koma kukorékolja fel álmából az embert, a függönyön meg a nagy diófa himbálódzó leveleinek az árnyéka táncol, holnap meg? Nem, Pisti még ma sem akarta végiggondolni, hogy mi is lehet holnap reggel és olyan vígan fütyörészve szökdécselt ki a tornácra, hogy édesanya, aki ott már hajnal óta csomagolgat egy kevéske utravalót, gyorsan kifutott előle a konyhára. Jobb, ha most nem igen néz az arcába ez a gondtalanul vidám gyerek.

Pisti hát előbb pompásan bereggelizett a virágos abrosz előtt, ott a tornác virágos sarkában, ahová legszebben süt a reggeli nap és még talán egyetlen bucsuzó gondolata sem volt, amíg Teresi-tehén pompás tejét itta, vagy amíg a finom mézet nyelte, amit az ő saját méhecskéi gyűjtöttek. Aztán lassan lesétált a kapuhoz és — és ott meglátta, hogy már Julesa is eléállott a kis kocsirol. De hiszen, akkor mégis csak igaz, hogy most mindjárt fel kell szállnia a csomagjai mellé és itt kell hagynia mindent! — Nem megyek el! Jaj, jaj, nem megyek el!

A kocsi körül hamarosan valóságos kis csődület támadt. Sok kis pajtás ott termett kistestvérestől, kutyástól, de az udvarról csak Sándor bácsi szalad ki, ő is már utrakészen, nagykockás felöltőjében. Apa, anya még bent álltak a tornácra és tanácstalanul néztek egymásra. Mi van Pistivel? Hiszen eddig olyan jó kedvű volt, egy szóval sem panaszkodott! Igen, csak egy kicsit kerülgették egymást, ők ketten, vallotta be anyuska. Jó, de most mitévők legyenek? Erőszakkal rakják fel a kocsi a gyereket? Ki merné elkergetni hazulról egyetlenét, ha az olyan nehezen válik meg a szülői háztól? De a jó Sándor bácsinak mégis csak segítségére kellett sietniük. A csak ott topogott a kapuban és egyre-másra az óráját nézegette.

Édesapa odament hát Pistéhez és szeliden, de igen komolyan biztatgatta: — Ha legalább magammal vihetném! — zokogott fel akkor a Pisti gyerek és a könnyes tekintetével úgy végigsimogatta a szülői házat, fel egészen a piros tetejéig, mintha most nyomban be akarná csomagolni az egészét.

— He-he-he! Vigyük magunkkal a jegenyét is! mondta Sándor bácsi kedélyesen és gyorsan beült a kocsi, de közben olyan volt az ábrázata, mintha inkább azt akarta volna mondani: — No, vigyük magunkkal valami jó, suhogós nádpálcát is! — Már édesapa türelme is fogyófélben volt, de édesanya meg Morzsa bácsi összenéztek és úgy látszik, egyet gondoltak. Morzsa bácsi ellépkedett az istálló irányában és Sándor bácsi őszinte aggodalommal tekintett a kapura. Bizony, már attól tartott, hogy Morzsa legalább is Tercsi tehenet fogja kivezetni, Pistinek bucsuajándékkul. Most szörnyen álmélkodva, de mégis igen megkönnyebbülve látta hát, hogy az öreg kocsi csak egy fura, boglyos, szürkés madarat hoz ki valami nagy fakalitkában. Ó, csak Kuvik Misu volt az, a kis fülesbagoly, Pisti forrónszeretett kedvence. Morzsa bácsi fogta tavasszal a szőlőhegyen és olyan mókás, kedves jószág volt, ha a fülét emelgette, arcát fintorgatta, hogy még édesapáék is igazán szerették. Pisti nagy bánatosan rámosolygott és közben omlottak még a könnyei. — Ha legalább őt magammal vihetném, vizsgálatónak...

Apa ránézett Sándor bácsira, aztán elhelyezte a kocsi Misut, az új utitársat. Sándor bácsi mit tehetett? Boldogan nevetett. Hiszen, így talán, talán mégis csak elérik még a vonatot! Igaz, Klári néni, odahaza, eddig még nem igen tartott a lakásban baglyokat... — Ó, Klári nem fog haragudni, szólalt meg édesanya szeliden és megnyugvással tekintett arra a hatalmas kosárra, amibe már vagy a fél éléskamrát elpakolta Klári néni számára.

Most aztán Pisti-gyerekek az édes anyjára is rá mert nézni végre. Akkor már fennült Sándor bácsi mellett. Isten tudja, hogy került oda. Bizo-

nyosan a bácsi húzta fel valahogyan, észrevétlenül, — és le kellett hajolnia, hogy alaposan megöllelhessék egymást...

Apa, csak úgy házikabatosan, gyorsan felugrott a bakra és a kocsi indult is már. Pisti még egyszer felzokogott, de amint gyorsan visszafordult és ott látta édes mamáját a szép őszi napfényben mosolygósan, de mégis csak úgy, mintha talán meg sem tudna állni, ha meg nem fogódzkodnék a rácsoskapuban, — a kis fiu egyszerre csak azt mondta magában: — Ni-ni, hisz itt viszem magammal az édesanyám szívét. És az anyyi, mintha az egész otthonomat vinném!

És akkor gyorsan letörölte a könnyeit.

(Budapest.)

A KIS BOJTÁR DALA

Künn a puztán születtem én,
Kiskunsági bojtár legény,
A sikság az én országom,
Más országba nem is vágyom.

Itt született apám is,
A hetedik nagyapám is,
Itten éltek, itten haltak,
Soha senkit nem uraltak.

Ver az eső, a nap éget,
Mégis szép a pásztor élet,
Szabad vagyok, mint a madár,
Ényém a végtelen határ.

Hej, Kiskunság szabad földje,
Nem tudnék megválni tőle!
Hol őseim éltek, haltak,
Magam is ott éljek, haljak!

E—6.

PÁSZTORTÜZ

ERDÉLY
LEGLÉTERJEDTEBB
KÉPES SZÉPIRODALMI FOLYÓIRATA
SZERKESZTIK: ÁPRILY LAJOS, GYALLAY
DOMKOS, GYÖRGY LAJOS ÉS
REMÉNYIK SÁNDOR

Egy negyedévre belföldön 140, külföldön 160 L

KIADÓHIVATAL:
CLUJ-KOLOZSVÁR, STR. BARON L. POP
No. 5.

Kérjen hirdetési díjszabást és mutatványszámot !!

Elek nagyapó üzeni

A levél írás igen fontos szabálya: hol, melyik évben melyik hónap hányadik napján kelt a levél

Glück Imre, Szatmár. Mire ezt az üzenetet olvasod, akkorra már vissza is jöttem Szatmárról. Azt hiszem, külön értesítés nélkül is meg tudod az ottani újságból odaérkezésemet. Mostanában bizony ritkán írtál, de remélem, helyrehozod a mulasztásodat. — **Bartók Editke, Gyimesfelsőlok.** Beteg voltál s amiatt nem írtál, de amint jobban lettél, azonnal írtál nagyapónak. Jól esett olvasnom, hogy nagymamáddal akinél lakol, sokat emlegetitek nagyapót, s hiszem, hogy szeretettel. Én is így gondolok rátok. — **Székely Gábor, Brassó.** Örömmel látlak unokáim seregében s intézkedtem, hogy a te nevedre is címezzék az újságot. Természetes, hogy részt vehetsz a megfejtésben. — **Fodor Gábor, Arad.** Annak igen örvendek, hogy Budapesten meglátogattad öcsikét s még inkább annak, hogy igen megszeretted őt. Annak már kevésbé örvendek, amit azokról az iskolatársaidról írsz, akik annyira gunyolják a Cimborát, bár talán nem is látták, hogy egyik osztálytársad e gunyolódás miatt le is fogja rendelni. Hát bizony ez csunya dolog, édes fiam, s végtelenül bánt engem, aki állandóan a faji és felekezeti különbség nélkül való szeretetet hirdetem nektek. Egyben bizonyos lehetsz, hogy nem ismerek sem Magyarországon, sem Erdélyben gyermek- és ifjusági újságot, amely irodalmi színvonal tekintetében még csak meg is közelítene a Cimborát, s abban is bizonyos lehetsz, hogy aligha van még kerek e földön ember, aki az enyémmel hasonló szeretettel és gondossággal szerkesztene újságot a gyermekvilágnak. Nem tanácsolhatok egyebet neked: sajnáld a gunyolódókat. Mondanom se kell, magam is igen kívánczom Aradra, s ami késik nem mulik. Lampérth könyvét megsürgettem a kiadóhivatalban. Ugy látszik, kifogyott a készlet s várni kell, amíg Pestről újabb szállítmány érkezik. A többi könyvről a kiadóhivatal tájékoztat. — **Gyökössy Miklóska és Lehelke, Bégamonostor.** A hosszú levelet várom, ti pedig bizonyly megkaptátok eddig a 9. számot. — **Sárkány Emese, Rév.** Levelet, levelet, ne csak megfejtést! — **Nagy Danika, Ottomány.** Te is felhasználtad a husvétii vakációt a levélírássra. Igen jól tetted, de helyes beosztással jut idő a levélírássra az iskolában is. A múlt évi 32. számot és a jutalomkönyvet megreklamáltam a kiadóhivatalnál, rejtvényedet azonban, bár jól van megszerkesztve, nem közlöm, mert Ferencz József nem híres, hanem hirhedt magyar király volt, ami nagy különbség.

— **Markovits Nelli, Nagyvárad.** Hogy mikor megyek Nagyváradra, e pillanatban még nem tudom. Valószínűleg, ősszel. Az előfizetészerzésért járó könyvet megreklamáltam a kiadóhivatalnál. — **Rotschild Berci, Arad.** Látod, látod, csak türelem, egymás után jönnek az üzenetek, ha szorgalmasan írsz. Örvendek, hogy megkaptad a könyvet is, meg a 3. számú Cimborát is. — **László Etlaka, Sepsiszentgyörgy.** Szívesen megbocsátok, mert őszintén megvallod, hogy nemcsak a sok tanulnivalónak, de a lustaságnak is része van abban, hogy oly sokáig nem írtál. Örömmel látom, hogy az értesítőd igen jó volt s szeretted olvasni a történeti könyveket. Gyönyör-

ködtem az édes anyád nevenapjára írt köszöntőben, nemkülömben a szegény kis fiúról írt versedben, mely reménykeltő szárnypróbálgatás. Remélem, üzenetem jó egészségben találja testvéreidet; s mindhárman szorgalmasan írtok ezután. — **Horváth Sáríka, Székelyudvarhely.** Ha kettős erővel fogtál a tanuláshoz, elengedem a hosszú levelet, s a nyári vakációig megelégszem levelezőlap-pal is. — **Puskás Zoltán, Marosvásárhely.** Remélem, alaposan beszámolsz budapesti utadról, hadd ismerkedjék meg egy kicsit nagyapó is azzal a mahomet nagy várossal. — **Berger Zsófi, Nagykároly.** Mire ezt az üzenetet olvasod, már voltam is Nagykárolyban, valószínűleg találkoztunk is. Pótlórejtvényed sorra kerül. — **Klein Évi-ke, Nagyszalonta.** Igen boldog voltál, hogy a rejtvényedet jónak találtam s örült ennek anyukád is. Én meg annak örvendek, hogy igen tetszik neked a Magyar Pantheon.

Azt hiszem, tetszik ez minden unokámnak, amint hogy illő is, hogy minden magyar gyermek megismerkedjék a magyar irodalom jeleseivel. Ha szorgalmasan fejtetted a rejtvényeket, remélem, egyszer reád is mosolyog a szerenese.

— **Katz Ferike, Szatmár.** Nekem is jól telt a husvét, de gondolom, neked még jobban telt, ha odaát voltál a nagymamánál. — **Pelcz Mancika, Arad.** Jeles volt a husvétii értesítőd s nagy volt anyukád öröme. Tőled függ, hogy anyukád ebben az örömben mindig részesüljön. Örvendek, hogy a husvétii vakációt oly szépen töltötted. Nemcsak játszottál, de tanultál és olvastál is és a hegedülésben is gyakoroltad magadat, szóval, helyesen osztottad be az idődet. Szótágrejtvényedet magam sem tudnám megfejteni, Arany János megfejtésű pótlórejtvényem pedig sok van, mást eszelj ki hát. — **Balázs Vica, Torda.** Irtam a kiadóhácnak, hogy küldje meg neked az új előfizető szerzésért járó töltőtollat, s remélem, már meg is kaptad. — **Spitz Jancsi, Arad.** Kirándultatok autóval a családi erdőbe, ott futballoztatok, turistát meg medvét játszottatok. Nem esuda, hogy egész éjjel jól aludtál. Mondhatom, oly ügyesen írtad le ezt a kirándulást második elemista létedre, hogy második gimnazistától is elég lett volna. Szeretettel várom további leveleidet. — **Paál Balázska, Nagyborosnyó.** Jól fejtetted meg a rejtvényeket, helyes az írásod: megérdemelted, hogy a szerenese rád mosolyogjon. — **Lázár Mária, Bályok.** Levél ment. — **Kasuba Mária, Arad.** Örvendek, hogy oly igen megszeretted a Cimborát s nemkülömben annak is, hogy husvétii bizonyítványodban 12 darab 10-es jegy van. Ez igazán szép bizonyítvány. Intézkedtem, hogy ezután a kívánt címre küldjék az újságot. — **Horváth Sáríka, Székelyudvarhely.** Igen örvendek, hogy sikerült a különbözeti vizsgád, nekid is és társaidnak is s nem kellett elbucsuznod az én „tündér“ városomtól, ahol remélhetően hamarosan találkozunk. — **Szentpétery testvérek, Szilágysomlyó.** Alig várjátok, hogy Szilágysomlyóra menjek. Bizony, magam is rég kívánom, hogy személy szerint is megismerjelek titeket, az én hűséges unokáimat. — **Szabó Jenő, Zágón.** Megígérted, hogy a husvétii vakációban is írsz s ime, megtartotta az ígéreted. Nagy is benned az örömem és Bözsike nővéredben is, aki egy brassai varrodában segéd, pedig mégcsak 16 éves, s o is, mint te, még mindig örömmel olvassa a Cimborát. Azt írod, titeket, árvákat, édesanyád munkára nevelt, de azért megszerezte nektek a Cimborát is, hogy olvashassátok, pedig igen sokat fárad éretetek, hogy tanítónői fizetéséből névelhessen. E hálás

szívre valló nyilatkozat után nem csudálom, ha alig vártad a husvét-i ünnepet, hogy együtt mehessetek a templomba. Megboldogult nagyapádra, Kovács Bálintra, aki segesvári tanító volt, jól emlékszem. Örömmel látom, hogy méltó unokája vagy. Amit leveled végén kértél, azt egyenesen Zágónba küldöttem. Majd megkapod a pünkösti vakáción. — **Székely Ágnes, Arad.** Örvendek, hogy teljesíted kívánságomat s legközelebb hosszú levelet írsz, de mert első osztályba jársz, édesanyád is fog segíteni egy kicsit. Bizonyosan édesanyád is így írta az első levelet, így írja rendszerint minden gyermek, s ezzel is szaporodik a kedves, felejthetetlen emlékek serege. —

Petrovay Gabriella, Kolozsvár. Levél ment. — **Benedek Ella és Zoli, Nagyvárad.** Örvendek a boldogságotoknak, s hogy ezt én szereztem nektek. Ha olvastad a levelemben jelzett könyveimet, nem csudálom, hogy vágyóddol Kisbaczonba. Mondanom se kell, hogy tárva-nyitva nagyapó kapuja minden unokának, de valószínű, hogy hamarabb találkozunk Nagyváradon. — **Paál Balázska, Nagyborosnyó, Háromszék megye.** Jól fejtetted meg a rejtvényedet, helyes az írásod, Balázska. Örömmel látok unokáim seregében. — **Szebeny Mancika, Csikcsicsó.** A zárdából nem írhatasz, irtál tehát a husvét-i vakáción. Ezzel nagy örömet szerezted nekem, mert leveled igen szép fejlődést mutat. Mindenképpen kifogástalan az írásod. —

Szebeny Piroska, Csikcsicsó. Amiazt nem irtál egy esztendeje, mert valahányszor eszedbe jutott a levélírás, édesapáknak nem volt idejük a kijavításra, most aztán irtál, mert otthon volt Mancika, a kijavító. Másszor ne akadályozzon meg az írásban szüleid nem érkezése: írjál úgy, ahogy tudsz, mégpedig lassan s magadtól is rájössz lassanként a hibákra. Örvendek, hogy az egész évi előfizetésért s a Cimboráért kapott könyv annyira tetszett, s annak is, hogy már Tóni öcséd is megkezdte az írást. A névrejtvényetek sorra kerül. — **Hanvay Erzsébet, Csiz, Csehszlovákia.** Leveledet továbbítottam a kiadóbaicsinak.

— **Brunner Ella, Választ, Kolozsm.** A kiadóbaicsi pótolja a 8. számot. — **Molter Péter, Marosvásárhely.** Azt írod, annyi kávét ittál, hogy már jöhetünk. Már tudnillik nagyanyó meg én. Hát csak ne bizd el magadat, mert nagyapó kávézás közben mindig rád gondol, két-három csésze kávét iszik, így gyűjti az erőt a birkózásra. Mondanom se kell, hogy már igen szertnék veled megbirkózni, még ha én kerülök is alul, mert tudom, hogy feleskolsz a földről. — **Hügel Pista, Szászrégen.** Sohasem felejttem el, hogy éjfélig fenmaradtál, csak hogy elmondhasd nekem azt a szép verset, amelyet Vadnai Hermin néni írt. De azt sem felejttem el, hogy csaknem hat órát zötyögtetted az autó Csikszeredától Szászrégenig, a legretentesebb uton, s mégis lekéstem az előadásról. De az is igaz, hogy mindezért kárpótolt engem a Szászrégeni közönség meleg szeretete. — **Bod Annuska, Szamosújvár.** Ugy látszik, a posta körül van a baj, mert mostanában csak nagyritkán kapok panaszos levelet az újság rendetlen járása miatt. Hogy a megreklamált 5. szám helyett a 3-ast kaptad, ez bizonyos tévedés, de jól jegyezd meg ezt a latin mondást: tévedni emberi dolog. Ha a 8. és 9. számot nem kaptad meg, ebben csak a posta lehet hibás. Különbön leveledet továbbítottam a kiadóhivatalnak, hogy pótolja a hiányzó számokat és egészen elolvashasd a Nyuszit, mely oly igen tetszett neked. — **Szabó Erzsébet, Homoród.** Örömmel látom leveledből, hogy jól telik az

időd a szebeni zárdában és elég jól megy a tanulás. Számon tartom ígéretedet, hogy a nyári vakáción siürübben és hosszabban írsz. — **Smil Gizi, Gyergyószentmiklós.** Sajnálom, hogy nem találkozhattam veled, mert amikor Gyergyószentmiklóson jártam, te már visszautaztál az iskolába. A nyáron, ha az Isten éltet, meglátogatom a Gyilkos tavát és akkor, természetesen, egy kevés időre megállapodom, s remélem, találkozunk. — **Serester Anna, Bodola, Brassó megye.** Husvét ünnepén már itthon voltam, de bizony maradhattam volna még Pesten, oly későn érkezett meg nálunk a tavasz. Amit a légátus diákról irtál, azon jót vettem. Diákkoromban magam is voltam légátus s természetesen, nagy szeretettel gondolkok erre az időre. Örvendek, hogy a 3. könyvet megkaptad és hogy azok tetszettek is. — **Waldmann Márta és Terike, Nagyszentmiklós.** Valóban, ti alapsan kihasználjátok a husvét-i vakácist: voltatok Máriaradnán és Aradon. Én, itthon ünnepeltem, de tán mondanom se kell, így is kellemesen teltek az ünnepnapok. — **Borgida Lili, Nagyvárad.** Remélem, megkaptad a leveleimet s meggyőződéstől arsl, hogy a legjobb akaratl sem teljesíthetem kívánságodat. Ha legalább két szabad napom lett volna, megirom azt magam, amit a családi ünnepre kértél, de éppen akkor kellett felolvasó körútra indulnom, még pedig egy árva gyermek javára.

Szepesházy Klára és Csaba Eperjes. Irod, hogy szép, meleg idő jár nálatok (április végén), a cserkészek szorgalmasan masiroznak, de titeket még nem visznek magukkal, mert csak „farkaskölykek” vagytok. Szóval: még igen fiatalok. Emiazt ne busuljatok, sőt örüljétek. Az idő gyorsan elrepül, gyorsabban, mint ahogy gondoltátok. Örüljétek, hogy még csak farkaskölykek vagytok. Így is, amint látom, jól telik az időtök: lovagoltok, lovat hajtotok. Annak igen örvendek, hogy örömet szerzett az arcképe. Kedves születeknek tolmácsoljátok viszontüdvözlömet. — **Lázár Mariska, Gyergyószentmiklós.** Sajnálom, hogy csak az elutazás pillanatában találkozhattunk, s édes anyádat nem láthattam. Hiszen, megyek én még Gyergyószentmiklórsra, s remélem, akkor jobban sikerül a találkozás. A rejtvényed jó, de amint már gyakran üzentem, nevemmel kapcsolatos rejtvényt nem közölök. Levelednek a könyvekre stb. vonatkozó részét közöltem a kiadóhivatalal.

ELLENZÉK

a legrégebb
és legelterjedtebb
magyar napilap

*

Színház, művészet, zene, Sport,
Sakk, Radio, Automobil rovatok,
Irodalmi melléklet

CLUJ (KOLOZSVÁR) Str. UNIVERSITATII 8.

Az áprilisi rejtvények megfejtése

10. szám. Szótagrejtvény: Berlin, Hamburg, London, Páris, Róma. Ókori felirat: Ami a másé, azt ne kívánd.

11. szám. Keresztrejtvény: Ki mint vet, úgy arat.

12. szám. Létrarejtvény: Kertész Mihály. Pótlórejtvény: Reszket a bokor (Petőfi egyik versének a címe.)

Megfejtették:

Cserepes Imre és Laci, Várady Katinka, Székely Ágnes, Petrovay Gabriella, Molnár Pista, Paál Balázska, Derzsy Gabriella, Hunyadi Hermin és Sándor, Serester Anna, Waldmann Márta és Terike, Miklós Juci, Grieger Ilus és Boris, Kicsi Sándor, Olasz Lidi, Szebeny Macika, Piroska és Tóni, Lőrincz Sanyi és Laci, Benkő Judit, Tóth Dénes, Jakabovits Margit és Dezső, Molnár Ferenc, Goldzicher György, Glück Imre, Bartók Editke, Székely Gábor, Fodor Gábor, Gyökössy Miklóská és Lehelke, Sárkány Emese, Nagy Danika, Rotschild Berci, Berger Zsófi, Klein Évike, Katz Ferike, Pelcz Mancika, Brunner Ella, Pellion Nóra, Kasuba Mária, Ambrus Márta, Markovits Manci, Böde István, Király Judit, Czeizler Rózsi, Boruzs Ilke, Ács Józsi, Bornemisza Katalin, Szikszay Bébi, Puskás István, Bernhard Karci, Bartók Lacika, Klein Magduska, Szentpály Karla, Lázár Ilus, Bagoly Béla, Bortnyik Irénke, Minicz Tibor és Albert, Heusler Magda, Fritsch Ferenc, Veszely Bandi, Nagy Áron, Rapaport Baba, Juhász Ételka, Miklovits Gyuszi és Tibi, Szabó Károly, Juhász Rózsika, Szentpétery testvérek, Nagy Lacika, Moldvay Mária, Salamon Zoltán, Kain Irén, Hónig Jóska, Márton Ari, Gremperger Sanyika, Pflmeyer Jucika, Veress Éva, Elek Piroska és Terike, Lázár Mariska, Ilonka és Józsi, Simon Erzsébet és Ilonka.

A megfejtők közt 12 könyvet sorsoltunk ki. Tökmag király öfelsége Elek nagyapó kalapjából a következők nevét húzta ki: Cserepes Imre és Laci, Nagyvárad, Paál Balázska, Nagyborosnyó, Miklós Juci, Kobátfalva, Sárkány Emese, Rév, Nagy Danika, Ottomány, Kacz Ferike, Szatmár, Bartók Editke, Gyimesfelsőlak, Székely Gábor, Brassó, Goldzicher György, Arad, Berger Zsófi, Nagykároly, Tóth Dénes, Végvár, Bagoly Béla, Vályalunga.

Kirándulsz? Ügyelj, tarsolyodban
Stollweck féle Alpia legyen
Hü kíséred ez minden utadban
Ugy a völgyben, mint hegyen.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a rejtvények megjelenését követő hónap 10-ik napja.

PÓTLÓREJTVÉNY

Beküldte: Mándy Pali és Tamás.

— lma	— arló
— sák	— tal
— kol	— ebra
— ázsa	— ke
— dó	— ép
— aru	— al
— dó	— rok
	— om
	— rsó
	— esé

Megfejtése: nagy magyar hősök.

PÓTLÓREJTVÉNY

Beküldte: Fränkel Edgár.

— ár
— nő
— ák
— agy
— mber
— ermek
— ri
— ábos
— lma

Hires ifjusági író neve.

CIMBORA

KÉPES GYERMEKLAP

Szerkesztősége: Batánii Mici (Kisbaczon) u. p. Batánii-Mari (Nagybaczon) jud. Treiscaune (Háromszék megye). E címre küldendők a Cimbora részére szánt kéziratok, az Elek nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatala: Stumare (Szatmár) Str. Petru Rares (Petőfi-uca) 43. A kiadóhivatalhoz küldendők a Cimbora előfizetési bejelentései, díjai, könyvrendelések és mindennemű a lap küldését, megszüntetését célzó közlemény.

Előfizetési ára félévenként:

Romániában: 200 lej.
Csehszlovákiában: 40 korona.
Magyarországon: 6 pengő.
Jugoszláviában: 100 dinár.

A Cimbora könyvvására

Mesés és képekönyvek: Diszes kötésben, képekkel.

Andersen meséi.	Londesz Elek: Tündérországbán.
Bechstein meséi.	Somlai Károly: Pajkos Gyuri esete.
Burnett: A kis lord.	Borzas Berci kalandjai.
Faragó Jenő: Gyönyörű mesék.	Pista és Mariska 70 meséje.
Gulliver utazásai.	Mókus Marci humoros kalandjai.
Czigány Árpád: Csengő-bongó versikék.	Juci és egyéb tündérmesék.
Győry Ilona: Csodavirág.	Jónás utazása. Tündérmesék.
Győry Ilona: Mesekincstár.	500 mese, 200 kép. Meséskönyv.
Hauff meséi.	Páris Pál: Mancika könyve.
Kanizsai Ferenc: Pocok Palkó.	Krudy Gyula: A fejedelem szolgája.
Krudy Gyula: Legszebb meséskönyv.	Rosszesont Ferke és a cukrász.

Kötetenként 60 lei.

Kalandos regények 8—14 éves fiuk számára.

Diszes kötésben, képekkel.

B. Balogh Benedek: Három székely diák kalandos utazása	Tábori Kornél: A rejtelmes ifju
Dr. Csángó Teofil: Utazás a Marsba	Zsoldos László: Három pajtás légi utja
Farkas Emőd: Diákhősök 48-ban	Farkas Emőd: Egy rossz fiu története
Dr. Hetényi Imre: Egy magyar diák Ázsiában	Pajeken Frigyes: Jim, a hurokvető
Krudy Gyula: A vörössapkások	Magyar Gyula: Emese királynő kincsei
Robinson élete és kalandjai	Farkas Emőd: Volt egyszer
	Forry Dezső: Egy kocsi fia

Kötetenként 100 lei.

Leányifjusági iratok. Diszes kötésben, képekkel.

Dávid Margit: Huncut Böske kalandjai	Kürthy Emilné: A Kovács lányok
Ego: Balogh lányok	Ifj. Lónyai Sándorné: Egy árva leány története
G. Galamb Margit: Piroska története	Prém József: Árva lányok
Sz. Nogáll Janka: Elvira kisasszony	Krudy Gyula: Annuska könyve

Kötetenként 100 lei.

Marlitt E. A Schilling udvarban

Marlitt E.: Aranyos Erzsike

Kötetenként 75 lei.

May Károly munkái. Diszkötésben, sok képpel.

Mandarinok országában Feketék országában A kínai sárkányfiak

Kötetenként 75 lei.

Fenti árakban a postaköltség mindenütt beufoglaltatik. A könyveket a pénz előzetes beküldése ellenében vagy utánvét mellett szállítjuk. Előző esetben fenti árakhoz semminemű költség nem járul, míg utánvételes küldésnél az utánvét díját külön felszámítjuk.

A CIMBORA kiadóhivatala